

Nr 170.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående upplåtelse av mark till botaniska institutionen vid universitetet i Uppsala; given Stockholms slott den 15 mars 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att tre i landssekreterarens i Uppsala län numera till statsverket indragna löningsjord ingående områden om sammanlagt 1 hektar 5 ar 79 kvadratmeter, å en i protokollet omförmäld karta betecknade med nummer 2, 3 och 4, må, mot den ersättning till statens domäners fond Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma eller efter motsvarande nedskrivning av nämnda fond, till beredande av ökat utrymme för Uppsala universitets botaniska institution ställas under universitetets förvaltning, med rätt för universitetet att taga nämnda områden i besittning vid löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1921 eller dessförinnan å tid, som genom överenskommelse med arrendatorn kan vara bestämd, med iakttagande därvid att universitetet ikläder sig ansvaret för den ersättning, som i sådant fall må tillkomma arrendatorn.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Upplåtelse av
 mark till bo-
 taniska insti-
 tutionen vid
 universitetet
 i Uppsala.

Efter gemensam beredning inom ecklesiastik- och jordbruksdepartementen föredrog chefen för förstnämnda departement, statsrådet Rydén en framställning om upplåtelse till universitetet i Uppsala av vissa områden, hörande till landssekreterarens i Uppsala län numera till statsverket indragna löningsjord, och yttrade därvid följande:

I en till matematisk-naturvetenskapliga sektionen av filosofiska fakulteten vid nämnda universitet ingiven, den 5 september 1917 dagtecknad skrift, vilken åtföljdes av en däri omförd karta, anförde professorn i botanik O. Juel följande:

Genom riksdagens beslut den 24 maj 1912 uppläts kostnadsfritt ett i landssekreterarens i Uppsala län numera till statsverket indragna löningsjord ingående område till universitetet i Uppsala för att användas till tomt för den växtbiologiska institutionen därstädes ävensom till beredande av ökat utrymme för därvarande botaniska institution i övrigt, med rätt för universitetet att taga området i besittning vid utgången av den för detsamma gällande arrendetiden den 14 mars 1921 eller dess-

förrinnan å tid, som genom överenskommelse med arrendatorn kunde bestämmas, med iakttagande därvid, att universitetet skulle ikläda sig ansvaret för den ersättning, som i sådant fall tillkomme arrendatorn. Det upplåtna området är på en här bifogad, av distriktslantmätaren J. H. Schönström år 1917 upprättad karta betecknat med siffrorna 5 och 6. Av detta område har den södra delen (6) av universitetet inlösts och använts till tomt för dess där numera uppförda växtbiologiska institution. Den återstående norra delen (5) är fortfarande utarrenderad till C. A. Stam. Denna del ligger ett stycke söder om universitetets botaniska trädgård, åtskild därifrån genom ett återstående stycke av landssekreterarens förutvarande löningsjord, även detta till den 14 mars 1921 utarrenderat till Stam, vilken inhägnat en del därav och därå uppfört den s. k. »Stamska villan». För ett par år sedan visade sig behov av en utvidgning av botaniska trädgårdens område för anläggning av nya försöksfält, särskilt för att möjliggöra anställande av ärvtlighetsförsök. Och då trädgården genom C. F. Björns testamente erhållit medel att företaga en sådan utvidgning, vidtog jag åtgärder för realiserandet av denna plan. Det skulle emellertid för arbetena i trädgårdens olika avdelningar ha varit synnerligen obekvämt, om de nya försöksfälten anlagts på det mera avlägsna och från den nuvarande trädgården avskilda området (5), som redan är överlämnat till universitetet på sätt, som ovan angivits. Jag utverkade i stället av domänstyrelsen tillstånd för Stam att för den återstående arrendetiden till botaniska trädgården utarrendera en del av det av honom arrenderade området. Detta område, beläget öster om den Stamska villan och söder om det tidigare till botaniska trädgården avsondrade område, som kallas dess »bänkgårdsområde», är på Schönströms karta betecknat med siffran 3. Det arrenderas numera av botaniska trädgården, som under de båda sista åren därå anlagt en del nya försöksfält.

För botaniska trädgården är det nu av allra största vikt att, när arrendetiden år 1921 utgår, komma i besittning av det nu av trädgården arrenderade området för att i framtiden få behålla tryggade de anläggningar, som därå redan blivit eller under de närmaste åren komma att bli utförda. Men förvärvet av detta område ensamt skulle ej för trädgården betrygga möjligheten av den framtida utveckling, som för densamma är både möjlig och önskvärd. Härtill fordras även förvärvandet av det återstående av Stam från kronan arrenderade område, som nu avstänger botaniska trädgården från det område, som år 1912 uppläts till universitetet för botaniska institutionens utvidgning, alltså ej blott området 3 utan även områdena 2 och 4 på Schönströms karta. Utnyttjandet av den fördel, som med nämnda överlåtelse avsågs för botaniska institutionen, skulle i framtiden förhindras eller åtminstone i hög grad försväras, om alltjämt ett främmande område låge inskjutet i trädgårdens areal, avstängande dess olika avdelningar från varandra. Och för de båda granninstitutionerna, den botaniska och den växtbiologiska, är det också önskvärt, att de, vilkas verksamhetsområden äro så intimt sammanhörande, ligga intill varandra utan att åtskiljas av något främmande element.

För den närmaste framtiden skulle visserligen botaniska trädgårdens behov av ökat utrymme vara tillgodosett genom förvärvandet av det område (3), som den redan nu arrenderar. Genom Björns donation har emellertid trädgården erhållit rika utvecklingsmöjligheter. Donationens kapital utgör 200.000 kronor, och trädgården kan för all framtid påräkna att därifrån erhålla årliga anslag till ett belopp av mellan 8,000 och 9,000 kronor. Uppenbarligen innebär detta för trädgården möjlighet att bekosta nyanläggningar av olika slag och bestrida därmed följande utgifter, och för sådana ändamål kommer utan tvivel förr eller senare hela det ovan avsedda

området, både det av trädgården nu arrenderade och det återstående ännu av Stam arrenderade, att visa sig behövt.

På grund härav får jag hemställa, att konsistoriet ville utverka, att det till Stam utarrenderade område av landssekreterarens i Uppsala län numera till statsverket indragna löningsjord, som å ovannämnda karta betecknats med siffrorna 2, 3 och 4 och anges omfatta sammanlagt 1 hektar 5 ar 79 kvadratmeter, må kostnadsfritt upplåtas till Uppsala universitet till beredande av ökat utrymme för dess botaniska institution, med rätt för universitetet att taga området i besittning vid utgången av den löpande arrendetiden, nämligen den 14 mars 1921, eller dessförinnan å tid, som genom överenskommelse med arrendatorn kan bliva bestämd, varvid universitetet ikläder sig ansvaret för den ersättning, som i sådant fall skall tillkomma arrendatorn.

Sedan såväl sektionen som drätselnämnden i särskilda, till det större akademiska konsistoriet avlätna yttranden förordat det väckta förslaget, har konsistoriet hos kanslern för rikets universitet hemställt om kanslerns medverkan till ifrågavarande områdets upplåtande till universitetet, på sätt Juel ifrågasatt.

I underdånig skrivelse den 6 oktober 1917 har därefter kanslern gjort framställning om avlåtande av proposition till riksdagen i nämnda syfte.

Genom remiss anbefalld att efter vederbörandes hörande avgiva underdånigt utlåtande i ärendet har domänstyrelsen inhämtat yttranden från arrendatorn av ifrågavarande löningsjord, vederbörande tillförordnade domänintendent och Kungl. Maj:ts befallningshavande i Uppsala län.

Ur dessa av domänstyrelsen med eget utlåtande den 26 januari 1918 till Kungl. Maj:t överlämnade yttranden ber jag få anföra följande:

Arrendatorn av ifrågavarande löningsjord, förutnämnde Stam, har förklarat, att han på grund av arrendekontraktet och domänstyrelsens — i det följande omförmälda — beslut den 16 december 1904 icke kunde motsätta sig den ifrågavarande upplåtelsen.

Tillförordnade domänintendenten har, med åberopande av innehållet i dels nyssnämnda beslut, dels ock gällande arrendekontrakt, förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till framställningen.

Icke heller *Kungl. Maj:ts befallningshavande*, vars yttrande är dagtecknat den 18 januari 1918, har haft något att erinra mot bifall till framställningen.

För egen del har *domänstyrelsen* i sitt ovannämnda utlåtande anfört följande:

Ifrågavarande löningsjord har genom styrelsens kontrakt den 27 juli 1900 upplåtits till Stam på arrende för tiden från den 14 mars 1901 till den 14 mars 1921 mot årligt arrende av 100 kronor och under villkor, bland andra, att arrendatorn skall vara skyldig att, där sådant för allmännyttigt ändamål å kronans vägnar fördras,

avstå lägenheten tillhörig mark mot åtnjutande av minskning i arrendeavgiften, motsvarande den förlust honom tillskyndas. Jämlikt styrelsens beslut den 16 december 1904 har arrendatorn erhållit rätt att å nordvästra delen av lägenheten (ägofiguren nr 2 å kartan) uppföra ett boningshus av timmer med skyldighet för honom att, därest marken skulle för något statsändamål behövas, genast utan ersättning bortföra byggnaden. Enligt nådiga brevet den 6 juni 1912 har till Uppsala universitet upplåtits ett inom Uppsala stads skifteslag beläget, ifrågavarande löningsjord tillhörande område (ägofigurer nr 5 och 6 å kartan) om 1 hektar 11 ar 13 kvadratmeter. Genom beslut den 15 oktober 1915 har styrelsen lämnat arrendatorn tillstånd att för tiden intill den 14 mars 1921 till botaniska trädgården i Uppsala upplåta ett å den företedda kartan med nr 3 betecknat område om 56,06 ar.

Styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att nu ifrågavarande område må till Uppsala universitet för beredande av ökat utrymme för dess botaniska institution vid löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1921 eller dessförinnan å tid, som genom överenskommelse med arrendatorn kan bli bestämd, upplåtas mot lösen, som skall utgå efter vad i nådiga förordningen angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov den 14 april 1866 är föreskrivet och till beloppet bestämmas av tre gode män, av vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande i Uppsala län och Uppsala universitet, var för sig, utse en samt domaren i orten den tredje.

Ifrågavarande områden torde för det avsedda ändamålet böra ställas under förvaltning av Uppsala universitet. Detta lärer, såsom föreslagits, böra få taga områdena i besittning den 14 mars 1921 eller tidigare efter överenskommelse med arrendatorn, mot det att universitetet ikläder sig ansvaret för den ersättning, som i sådant fall må tillkomma arrendatorn. Överlämnandet till universitetet torde böra ske mot den ersättning till statens domäners fond Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma eller efter motsvarande nedskrivning av nämnda fond.

Departementschefen.

Under åberopande av vad jag anfört, tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att tre i landssekreterarens i Uppsala län numera till statsverket indragna löningsjord ingående områden om sammanlagt 1 hektar 5 ar 79 kvadratmeter, å ovan omnämnda karta betecknade med nummer 2, 3 och 4, må, mot den ersättning till statens domäners fond Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma eller efter motsvarande nedskrivning av nämnda fond, till beredande av ökat utrymme för Uppsala universitets botaniska institution ställas under universitetets förvaltning, med rätt för universitetet att taga nämnda områden i besittning vid löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1921 eller dessförinnan å tid, som genom överenskommelse

med arrendatorn kan vara bestämd, med iakttagande därvid att universitetet ikläder sig ansvaret för den ersättning, som i sådant fall må tillkomma arrendatorn.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter i nåder bifalla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. Wilh. Hagman.